

QUATRE ESCULTURES

RETAULE DE LA MARE DE DÉU DE L'ESTEL
Catedral de Tortosa

Sant Joan Evangelista

Santa Magdalena

Santa Margalida o Santa Caterina

Sant Pere

CONTEXT HISTÒRIC I ARTÍSTIC

Actualment les imatges restaurades formen part del fons del Museu catedralici, tot i que procedeixen del retaule major de la Mare de Déu de l'Estel de la catedral de Tortosa. Un políptic magnífic, exemple de l'art gòtic català amb influència italiana, construït al 1351 per possiblement l'anomenat Mestre de Tortosa.

Detall d'una cara

Representen a sant Joan Evangelista amb el llibre de l'evangeli, sant Pere que porta la clau i un llibre, santa Magdalena amb el pot dels perfums, i una santa coronada i sense atribut que podria ser santa Margalida o santa Caterina.

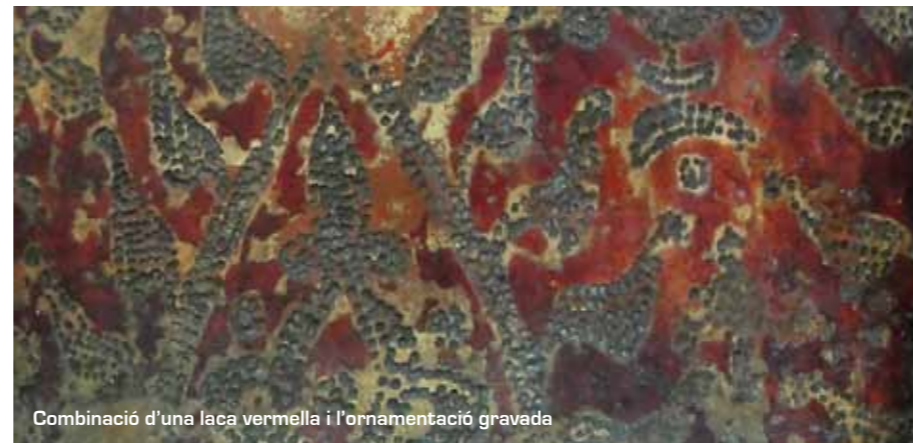
DESCRIPCIÓ I ESTAT DE CONSERVACIÓ

Les escultures són exemptes, tallades en fusta de pi, daurades amb full d'or fi brunyit i plata fina (només a l'atribut de sta. Magdalena), i policromia a les carnadures. Amiden aprox. 85 X 23 X 24 cm.

Dibuixos repicats damunt de l'or

Els ropatges presenten sanefes decoratives amb motius vegetals de fulles d'acant i formes geomètriques, que combinen el brunyit de l'or amb l'ornamentació gravada damunt del pa metàl·lic, feta amb repicat de punxons de punta rodona de diferents grandàries, que permet dibuixar una trama visual i crear un efecte de contrast. El vestit de sta. Magdalena té una ornamentació més rica amb la incorporació d'una laca vermella sobre l'or.

Combinació d'una laca vermella i l'ornamentació gravada

L'estat de conservació general de les obres era regular-deficient, tenint en compte que les imatges ja havien estat intervingudes en diverses ocasions: repintats parcials al 1546, neteges als segles XVII i XIX, restauració de tot el retaule del 1983 al 1988 pel CRBMC.

Pèrdues i aixecaments a una mà

Detall de dos ferros forjats

La principal alteració que afectava les obres i per la qual calia intervenir eren els despreniments puntuals de l'estrat pictòric, ocasionats per les condicions ambientals inadequades. Altres problemes observats eren la presència d'orificis produïts pels insectes xilòfags, sense una activitat aparent, escletxes, brutícia general i oxidació dels claus de forja.

Pèrdua del peu i base de st. Joan

INTERVENCIÓ DE CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

Donat que les obres ja han estat molt intervingudes, s'ha optat per actuar amb un criteri de màxima conservació i mínima intervenció.

Fixació i consolidació de la capa pictòrica

Fixació dels aixecaments dels estrats pictòrics i daurats, mitjançant la filtració de resina acrílica i vinílica. Estucat puntual als contorns de les llacunes per proporcionar estabilitat i prevenir futurs despreniments.

Pèrdua dels estrats policroms

Consolidació de la fusta

Aplicació de resines sintètiques (viníliques i acríliques) a les zones febles i orificis de la fusta.

Desinsectació preventiva de la fusta

Utilització del sistema d'anòxia o asfíxia mitjançant un generador de nitrogen que substitueix l'oxigen.

Neteja superficial

Eliminació de la brutícia i partícules sòlides amb pinzell, bisturí, i dissolvents d'acció suau.

Zones estucades

Detall de neteja

Reintegració del suport

Reompliment d'esclatxes al revers de les obres i dels forats causats pels xilòfags amb cola vinílica i material ligni.

Elements metàl·lics

Eliminació de la pel·lícula d'òxid dels claus i protecció amb una resina acrílica.

Reintegració cromàtica

Reintegració puntual amb pigments al vernís només a les zones on apareix la preparació original i les petites parts estucades.

Protecció final

Aplicació general de vernís mat en esprai.

Eliminació de gotes de cera

Aplicació de l'estuc

Recomanacions de conservació preventiva

Per garantir una llarga conservació de les escultures es recomana mantenir la humitat relativa entre 50 i 55% i la temperatura entre 20 i 22°C

RECURSOS D'INFORMACIÓ

ALMUNI, V i LLUIS, J. *Sancta Catedral Dertosa*, Catedral de Tortosa, Guia històrica i descriptiva. Capítol Catedral de Santa Maria. ISBN: 84-699-0400-9

CRBMC Centre de Conservació Restauració de Béns Culturals Mobles *Memòria d'Activitats 1982-1988*. Departament de Cultura Generalitat de Catalunya B- 42.223-1988

MATAMOROS, J Canonge; *La Catedral de Tortosa*. Editorial Catòlica. Tortosa 1932

RIPOLLÉS, A. *Tortosa Monumental, Catedral Castell de la Zuda*. D.L.:349-99

VIDAL, J; CURTO, A; QUEROL, E. *Tortosa, el Patrimoni*. Onada edicions Biblioteca Cruïlla, 6 ISBN: 978-84-96623-30-9

Arxius consultats

CRBMC Centre de Conservació Restauració de Béns Culturals Mobles. Arxius obres restaurades. Fitxa 136 (1553-1555). *Retaule Major de la Catedral de Tortosa restauració 1988*. Inclou Documentació de l'Arxiu Diocesà de Tortosa.

Escola d'Art i Disseny de la Diputació a Tortosa · Impremta Querol SL · DL: T-354-2-110

CR

Conservació i Restauració
Escola d'Art i Disseny - Tortosa
Diputació de Tarragona

CR

Conservació i Restauració
Escola d'Art i Disseny - Tortosa
Diputació de Tarragona

6 12 / MARÇ / 10

QUATRE ESCULTURES
RETAULE DE LA MARE
DE DÉU DE L'ESTEL
Catedral de Tortosa